

Govor dekana prof. dr. sc. Ivana Koprića – svečana sjednica održana 4. studenoga 2021. povodom obilježavanja 245. obljetnice i Dana Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Nastava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu započela je 4. studenoga 1776. godine, temeljem odluke s prve svečane sjednice Kraljevske akademije znanosti koja je održana 11. listopada 1776. Kraljevska akademija obuhvaćala je Filozofski, Teološki i Pravni (juridički) fakultet. Pravni je fakultet tada imao 4 profesora izabrana temeljem natječaja i potvrđena od strane kraljice Marije Terezije. Oni su predavali kanonsko pravo, međunarodno i opće javno pravo, građansko i domovinsko pravo te političko-kameralne znanosti. Pravni je fakultet tada imao još jednog izvanrednog profesora koji je zamjenjivao ostale u slučaju njihove spriječenosti.

Takva je Akademija ukinuta 1850., s time da je Pravni fakultet pretvoren u Kraljevsku pravoslavnu akademiju koja je ostala jedina visokoškolska ustanova u Hrvatskoj sve do 1874. i ponovne uspostave Sveučilišta. Od 1874. Kraljevsko sveučilište Franje Josipa I. ponovno se sastoji od tri fakulteta, Bogoslovnog, Mudroslovnog (Filozofskog) te Pravoslovnog i državoslovnog. Tek 1926. ovaj je imenovan u Pravni fakultet. Od 1874. nastava se na Sveučilištu napokon počinje izvoditi na hrvatskom jeziku. Godine 1882. Pravni fakultet se uselio u zgradu u kojoj je i danas njegovo sjedište, na Trgu Republike Hrvatske 14, koja je teško oštećena potresima 2020. godine te sad čeka obnovu.

Srce Pravnog fakulteta u Zagrebu koji danas slavi 245 godina neprekinutoga djelovanja potreseno je i napuklo te kod prolaznika izaziva samilost, a kod nas koji tu zgradu volimo kao mjesto našeg profesionalnog formiranja ogromnu tugu. Premda su i druge naše zgrade oštećene potresima, one su vraćene u prvobitno stanje te se već koriste za nastavu, znanstveno-istraživački rad i rad stručnih službi Fakulteta. Funkcioniramo bez točno jedne četvrtine prostora, što uključuje i naše najveće dvorane, a to će se nastaviti još koju godinu.

To nije naš jedini prostorni problem. Knjižnica i čitaonica Pravnog fakulteta koje pružaju moderne knjižnične i čitaoničke usluge našim studentima i profesorima, ali i svim kolegicama i kolegama iz čitave Hrvatske koji za njima imaju potrebu, ostale su bez svojeg prostora. Imamo tek jedno kontaktno mjesto na kojem studenti i profesori naručuju, preuzimaju i predaju knjige i građu, osim one koja je digitalizirana, i to – u podrumu zgrade na Trgu Republike Hrvatske 3.

Knjižnica Pravnog fakulteta u Zagrebu najstarija je i najveća specijalizirana pravna knjižnica u Republici Hrvatskoj s vrijednim knjigama, neke još iz 1524. godine, te časopisima od kojih neki izlaze još od 1829. godine. Njezin fond uključuje i mnogobrojne raritete te obuhvaća

oko 500.000 svezaka. Knjižnica Pravnog fakulteta u Zagrebu je i sjedište Europskog dokumentacijskog centra (EDC) koji djeluje kao dio infomreže Europske komisije u državama članicama Europske unije. No, fond knjižnice Pravnog fakulteta sada je izvan Fakulteta, u zakupljenim prostorima na Zagrebačkom velesajmu te dijelom u jednoj od zgrada namijenjenoj skorom rušenju u kampusu Borongaj. Poduzimamo sve da taj vrijedni fond očuvamo i objedinimo na jednom mjestu, premda smo svjesni da je njegov povratak u zgrade Fakulteta u skorije vrijeme nemoguće očekivati.

Knjižnice i čitaonice su ključna mjesta svih pravnih fakulteta na svijetu, pa i našeg, te se nameće urgentna potreba pristupiti izgradnji novog prostora za njih. Već sam donio odluku o pokretanju projekta „Knjižnica Pravnog fakulteta u Zagrebu kao središnja nacionalna baštinska pravna knjižnica“ koji bismo prijavili za financiranje iz sredstava iz fondova EU-a koji su Republici Hrvatskoj na raspolaganju.

U okviru nove zgrade knjižnice Pravnog fakulteta predviđa se prostor za rad knjižničnih službi, nekoliko manjih čitaonica, dvorana za izlaganje rariteta, prostor za knjižničarske edukacije te za Europski dokumentacijski centar, kao i drugi namjenski prostor. Nakon višedesetljetnog traženja rješenja želimo napokon, na dobrobit studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu, ali i drugih pravnih fakulteta, naših kolegica i kolega iz struke, svih građana i čitave zemlje, osigurati modernu pravnu knjižnicu koja bi ujedno bila središnja hrvatska baštinska pravna knjižnica. Za taj projekt tražimo i potporu Vlade i resornih ministarstava te sam uvjeren da kucamo na otvorena vrata.

Netko će iz ovoga zaključiti kako se i ovaj moj govor uklapa u stereotip prema kojem su pravnici uvijek jako ponosni na sebe, gotovo samozaljubljeni, ali s druge strane stalno traže nekakvu pomoć i moljakaju novce. Ne bih htio hraniti takav stereotip, htio bih u prigodi svečanog obilježavanja 245 godina djelovanja Pravnog fakulteta u Zagrebu pokazati da smo vitalna, moderna visokoobrazovna institucija, institucija sposobna samokritički se vrednovati te na temelju takvog kritičkog pogleda na samu sebe stalno se usmjeravati prema relevantnim ciljevima u okviru hrvatskog i europskog obrazovnog prostora.

Što ili tko nas na to obavezuje? Radimo li to pod pritiskom?

Ne. Želimo to kontinuirano raditi ponajprije zbog naših studenata. Riječ je o odgovornosti koju osjećamo prema 5500 naših studenata prava, socijalnog rada i socijalne politike, javne uprave i javnih financija na dvadeset i jednom (21) studijskom programu, od čega su dva doktorska studija, jedan združeni doktorski studij s uglednim inozemnim sveučilištima te jedanaest poslijediplomskih specijalističkih studija. Uz to, naš Fakultet koordinira još četiri

poslijediplomska specijalistička studija koji se izvode s drugim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu. Želim posebno napomenuti da smo s predstavnicima studenata, Studentskim zborom te studentskim udrugama i drugim studentskim inicijativama uspostavili kvalitetne partnerske i suradničke odnose. Naši su studenti naš ponos, oni nas najbolje reprezentiraju, zbog njih se trudimo biti usporedivi s najboljim europskim i svjetskim pravnim i srodnim fakultetima. Godišnje na našim studijskim programima dodiplomskih razina diplomira oko 530 studenata, pri čemu na pravnom studiju u posljednje dvije pandemijske godine oko 260, na studiju socijalnog rada oko 100, a na javnoj upravi oko 170 studenata godišnje.

U području međunarodne mobilnosti Pravni fakultet je jedan od tri najuspješnije sastavnice Sveučilišta u Zagrebu te najuspješniji i najatraktivniji pravni fakultet u državi i regiji. Tijekom ak. godine 2020./2021. Fakultet je imao 147 Erasmus sporazuma i 30 bilateralnih sporazuma. Privlačnost i uspjeh programa razmjene studenata najbolje su vidljivi u broju inozemnih studenata koji su u proteklim godinama studirali na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Tako je u 2015./2016. godini na Fakultetu studiralo 99 inozemnih studenata, 2016./2017. godine njih 112, 2017./2018. godine njih 149, a 2018./2019. godine njih 140. Čak i u pandemijskoj 2020./2021. godini na Fakultetu je studiralo 107 od ukupno 260 dolaznih studenata koji su te godine studirali na cijelom Sveučilištu u Zagrebu, što znači da je više od 40 % dolaznih studenata Sveučilišta u Zagrebu bilo locirano na Pravnom fakultetu. Uz to, na Fakultet svake akademske godine dolaze doktorski i drugi studenti koji tu pripremaju svoje disertacije i druge oblike radova. Po mobilnosti studenata je Pravni fakultet u samom vrhu liste fakulteta zagrebačkog sveučilišta. Vrijedi napomenuti da Pravni fakultet stranim studentima nudi stotinjak nastavnih predmeta na engleskom jeziku koji se izvode ovisno o preferencijama studenata koji dolaze na razmjenu. Značajan broj studenata Pravnog fakulteta također sudjeluje u Erasmus razmjeni.

Pravni fakultet koji je održao kontinuitet obrazovanja u teškim povijesnim okolnostima, pa je jedno vrijeme bio i jedina visokoškolska ustanova u Hrvatskoj, osjeća posebnu odgovornost prema zajednici u kojoj djeluje, prema ovom užem prostoru Grada Zagreba i Zagrebačke županije, ali i čitave zemlje. Profesori Pravnog fakulteta u Zagrebu doktorski su mentori većine profesora druga tri pravna fakulteta, u Splitu, Rijeci i Osijeku. S ta tri pravna fakulteta kontinuirano surađujemo u nastavi, oblikovanju studijskih programa, pripremi profila zanimanja za Hrvatski kvalifikacijski okvir, znanstveno-istraživačkim projektima te u stručnom radu.

Posebnu odgovornost osjećamo za razvoj pravne profesije, kao i drugih srodnih struka u područjima socijalnog rada i socijalne politike, javne uprave i javnih financija. Nismo otok i

nismo samoživi. Osjećamo se suodgovornima za stanje u pravosuđu, socijalnoj skrbi i javnoj upravi. Suradujemo sa sudovima, drugim pravosudnim tijelima, ministarstvima i drugim tijelima državne, lokalne i javne uprave, kao i s velikim brojem profesionalnih i stručnih udruženja te drugim organizacijama, kako bismo u zajedničkom radu i kroz međusobnu interakciju osnažili profesionalne i etičke standarde pravne i srodnih struka. Pravni fakultet i njegovi profesori sudjeluju u radu brojnih državnih i javnih tijela te stručnih skupina za pripremu strateških dokumenata, zakona i drugih propisa. S druge strane, u nastavi na Pravnom fakultetu, u svojstvu naslovnih predavača i vanjskih suradnika, sudjeluje preko stotinu stručnjaka iz prakse, prije svega sa sudova i iz drugih pravosudnih tijela, ostalih državnih i javnih tijela te raznih drugih organizacija.

Razvili smo više desetaka programa cjeloživotnog obrazovanja. Fakultet se priprema za uspostavu Centra za cjeloživotno obrazovanje i poslijediplomsku specijalizaciju, bez ikakvog novog zapošljavanja, koji bi trebao dodatno proširiti ponudu programa i osigurati sustavni pristup te još veći broj programa cjeloživotnog i poslijediplomskog specijalističkog obrazovanja, u suradnji s Pravosudnom akademijom, Državnom školom za javnu upravu, Diplomatskom akademijom i drugim relevantnim državnim i javnim institucijama.

Da bismo mogli biti predvodnici u razvoju pravnog obrazovanja, razvijamo bogatu i kvalitetnu znanstveno-istraživačku djelatnost te sudjelujemo u većem broju međunarodnih i domaćih znanstvenih projekata. U posljednjih pet godina na Fakultetu je bilo aktivno 80 projekata, među kojima se ističu Obzor 2020, Jean Monnet, FP7, COST i drugi međunarodno vrijedni projekti dobiveni u kompetitivnim postupcima uz strogu evaluaciju. Od navedenih 80 fakultetskih projekata, 39 su bili domaći projekti – kao što su projekti Hrvatske zaklade za znanost i Sveučilišta u Zagrebu – a 41 inozemni projekti – kao što su projekti Europske unije te međunarodni bilateralni i regionalni projekti. U 34 projekta Fakultet je bio nositelj, a u 5 sunositelj projekta. U ostalim projektima nastavnici Fakulteta djelovali su kao nacionalni koordinatori za Hrvatsku, voditelji hrvatskog tima unutar projekta, voditelji ili suvoditelji projekata, voditelji radnih skupina, istraživači, suradnici, savjetnici ili eksperti.

Veliku važnost posvećujemo europskoj i međunarodnoj suradnji. Pravni fakultet je koordinator projekta institucionalnog oblikovanja Europskog sveučilišta postindustrijskih gradova (UNIC) za cijelo Sveučilište u Zagrebu. U sklopu toga organizira suradnju svih fakulteta i akademija Sveučilišta u Zagrebu s fakultetima i studijima u preostalim sedam sveučilišta koja čine UNIC savez, a to su Erasmus sveučilište iz Rotterdama, sveučilišta iz Bochuma, Corka, Liègea, Oulua te Sveučilište Deusto iz Bilbaa i Sveučilište Koç iz Istanbula. U provedbi toga projekta sudjeluje već nekoliko desetaka nastavnika i studenata Pravnog

fakulteta. Brojni gostujući profesori, njihovi boravci i predavanja sastavni su dio nastavnog i znanstveno-istraživačkog djelovanja Fakulteta.

Pored svega, čini mi se važnim spomenuti širu društvenu ulogu Pravnog fakulteta u Zagrebu. Njegovi studenti i profesori svojim javnim djelovanjem, zalaganjem i zauzimanjem za vladavinu prava, društvenu pravednost, jednakost, prava i slobode čovjeka i građanina, socijalnu osjetljivost, sprečavanje diskriminacije i zlostavljanja, pomoć pojedincima i milosrđe, društveno blagostanje, razvoj zemlje i druge ključne vrijednosti uključivog modernog društva čine dobro zajednici u kojoj žive. Takvu vrstu djelovanja smatram treba posebno spomenuti i poticati.

Trebamo graditi kulturu otvorenog javnog sudjelovanja, ali trebamo biti i samokritični.

U početku su, 1776. godine, Fakultet činila četiri profesora. Godine 1996., kada je Fakultet obilježavao 220 godina djelovanja, na Fakultetu je bila zaposlena 101 osoba u akademskim zvanjima, uključujući znanstvene novake te 61 osoba u knjižnici, stručnim i tehničkim službama.

Tko čini Pravni fakultet u Zagrebu danas? Zaposlenost prati organizacijski razvoj s osnivanjem jednog novog studijskog centra, diverzifikaciju studijskih programa i ostalih obrazovnih aktivnosti, povećanje raznovrsnosti i opsega nastave. Broj zaposlenih sada je u akademskim zvanjima 168, uključujući asistente na projektima, dok je u knjižnici, stručnim i tehničkim zvanjima zaposleno 67 osoba. Uz značajni razvoj akademskog dijela stručne i tehničke službe i administracija u dvadeset i pet godina gotovo da nisu rasli.

Preostaje mi na kraju spomenuti nekoliko projekata kojima bismo trebali osigurati modernizaciju Pravnog fakulteta u Zagrebu, unaprjeđenje kvalitete studija te unaprjeđenje svih ostalih njegovih djelatnosti. Među njima su:

- osiguranje svih pretpostavki za uspostavu moderne knjižnice i čitaonice s izložbeno-dokumentacijskim i edukacijskim sadržajima kroz već spomenuti projekt središnje nacionalne pravne baštinske knjižnice
- izrada strategije razvoja do 2030. godine
- bitno unaprjeđenje infrastrukture i daljnji razvoj Pravne klinike
- uspostava sustava uključivanja studenata u nastavu i ostale aktivnosti Fakulteta
- uspostava Centra za cjeloživotno obrazovanje i poslijediplomsku specijalizaciju
- modernizacija i reforma studijskih programa
- intenziviranje i institucionalizacija programa mobilnosti vlastitih nastavnika i dolaska stranih profesora s uglednih europskih i svjetskih sveučilišta

- uspostava sustava za potporu znanstveno-razvojnim, znanstveno-istraživačkim i stručnim projektima
- rješavanje prostornih pitanja na dugoročno održivoj osnovi
- modernizacija studentske referade
- oblikovanje studijskih programa na engleskom jeziku
- razvoj digitalne nastavne i znanstvene infrastrukture
- intenzivna kritička i samokritična rasprava sa svim akterima u pravnoj struci o mogućnostima poboljšanja stanja u pravnom obrazovanju, pravosuđu, socijalnoj skrbi i drugim javnim službama i javnoj upravi u cjelini.

Uz ovaj poziv na dijalog unutar struke, ali i dijalog s vlašću i javnošću, želim svim našim studentima, profesorima i drugim zaposlenicima te svima koji ovaj Fakultet osjećaju kao svoju i kao važnu nacionalnu ustanovu sretnu obljetnicu i Dan Pravnog fakulteta u Zagrebu!

Dekan

prof. dr. sc. Ivan Koprić